

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

UITGAVE VAN DE VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, VERENIGING TOT EVALUATIE VAN ALTERNATIEVE BEHANDELMETHODEN EN TOT BESTRIJDING VAN DE KWAKZALVERIJ

Redacteur: J. Th. Balk, Keeverberg 54, 1082 BE Amsterdam

Verschijnt 4 x per jaar

DE WETENSCHAP ALS STEEN DER (ON)WIJZEN

Het is duidelijk dat de "stenen-therapie" een nieuw modeverschijnsel is in het bonte spectrum van de alternatieve geneesmethoden. Daarvan getuigt ook een kleine groene brochure "Kunnen stenen genezen?" van een onderneming gevestigd in Huizen N.H., Twee stichtingen met vrouwenwekkende namen hebben er deel aan, namelijk de stichting Mens en Wetenschap en de stichting Mens en Vrijetijd.

Op de namen afgaande zou men zich afvragen of het vroeger zo verfoeide verschijnsel van de branchevervaging ook hier zijn intrede heeft gedaan. Want wat heeft een stenen-therapie te maken met de wetenschap, wat met het probleem van de besteding van de vrije tijd?

We krijgen daar ook niet zo aanstonds antwoord op bij lezing; wel dat er een tijdschrift zal uitkomen Beter blijven en worden dat iedere maand "eerlijke, duidelijke en terzake doende informatie en voorlichting" zal geven over alles wat met het geestelijke en lichamelijke welzijn te maken heeft. Er komen uitsluitend deskundigen aan het woord, ook wat de alternatieve geneeskunde betreft.

Toermalijn uit de fles

Dan keren we terug naar de stenen-therapie, en dat begint met de waarschuwing dat onwetenden vaak te grazen worden genomen door allerlei lieden en instellingen die stenen en mineralen aan de man willen brengen. Er worden zelfs kunstmatige gekleurde stenen aangeboden. Gepolijst glas wordt wel verkocht als bergkristal, groen flessenglas wil men nog wel eens aanbieden als toermalijn.

"Zodra u merkt dat een handelaar of verkoper u eerst de pols wil voelen of anderszins "even wil onderzoeken om de juiste voor u geschikte steensoort te bepalen", loop dan hard weg en kom er nooit weer terug, adviseert de in een groen omslagje gestoken brochure over de stenen-therapie.

Verbazingwekkend is de volgende passage en vooral wanneer die komt van een stichting Mens en Wetenschap. Men leze slechts: "Nu is het wetenschappelijk gezien (nog) niet aangetoond dat stenen een genezende werking zouden hebben. Maar dat hoeft nog niet te betekenen dat ze dan hoe dan ook die werking niet zouden hebben". Volgt een opmerking dat men-

sen met ademhalingsmoeilijkheden baat blijken te hebben bij het dragen van een stukje rutielkwarts. Anderen, met nek- en schouderpijnen hebben baat van magnetiet.

Overigens: de tekst vervolgt met een duidelijke waarschuwing om nooit en te nimmer op eigen houtje een voorschrift of behandeling van de arts te vervangen door een alternatieve.

Met de stenen blijkt het wel een beetje zelf experimenteren te zijn. Men moet ze aan een kettinkje om de hals dragen of in een zakje van kaaslinnen of kaasdoek genaaid en met een veiligheidssplend ter plaatse vastzetten aan het kledingstuk. En dan dragen, zo dicht mogelijk op de huid.

Opgepast voor aantrekkingskracht

Het woord amulet wordt in het geschrift niet gebruikt — al lijkt het er veel op of we daar weer zijn beland: terug naar af! Ook de bezoarsteen, afkomstig uit de maag van een geit, waaraan vroeger een magische werking tegen vergiften werd toegeschreven, komt niet ter sprake. Wel het magnetiet — maar de magnetische soort er van kunnen veel mensen niet verdragen. Lodestone (magnetisch ijzererts) valt ook niet onder de categorie genezende stenen — al laten sommige verkopers vol trots zien hoeveel spijkers of naalden er vast kleven aan zo'n stukje erts. Schuw de aantrekkingskracht derhalve.

De onderneming in Huizen bewerkt de stenen niet, slijpt of doorboort ze ook niet — dat schaadt immers de werking.

Welke werking?

Een heel lijstje kwalen met de stenen die daarvoor zijn bestemd vult een pagina van de brochure van Mens en Wetenschap te Huizen N.H. (winkel aan huis) Voor de pubertijd wordt rose kwarts of bergkristal aanbevolen, voor de nieren jade en nefriet, magnetiet helpt tegen de zenuwpijnen, om het roken tegen te gaan moet men zich een lapis lazuli aanschaffen (een prijzig steentje; f 22 leert ons de prijs lijst (maar wat kost een slof sigaretten?)

Wie een duwtje in de rug wil hebben schaffe zich een Botswana agaat aan — voor 15 gulden is men voor dat duwtje de vrouw of de man. Voor een echte oppepper echter moet men de Botswana bandagaat kopen.

Lapis lazuli - goed voor de milt

De milt is gebaat bij de lapis lazuli, de ogen met smaragd, de botten bij rookkwarts, de rode jaspis bij

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Oppericht 1 januari 1881

Correspondentie-adres: Bergse Dorpsstraat 101
3054 GC Rotterdam; tel. 010-187149

BESTUUR:

Voorzitter: C.W. Chr. Deurman, Arnhem
Secretaris: I.A. van de Graaff, Rotterdam
Penningmeester: D. Uitterdijk, Medemblik
Leden: G.R. van den Berg, Amsterdam
prof. B.S. Polak, Amsterdam

Adviserende leden:

S. Lelie, Middelburg
prof. dr. F.A. Nelemans, Duivendrecht

Postgiro van de Vereniging: 32237 ten name van
Penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, Medemblik.

De **contributie** bedraagt thans f 30; voor studenten en leerlingverpleegkundigen f 10; begunstiger wordt men door een schenking aan de vereniging van minimaal f 100.

“nerveuze darmen”. Zo kunnen we nog wel een tijdje doorgaan maar mogen we nog even wat plukken uit de tekst van de brochure? Zo wordt aangekondigd dat in het voorjaar van 1984 een “zeer goed en gedegen boek” over de stentherapie zal verschijnen. Dan volgt een opmerkelijke passage: “Helaas kunnen wij niet achter de inhoud staan van het boek “Verborgene krachten der edelstenen” van Mellie Uylert”...

Bij onze verbazing over wat “Mens en Wetenschap” en “Mens en Vrije tijd” zo al niet opsomt aan onbewezen “krachten” in stenen moeten we wel toegeven dat de stichtingen zich ook op een ander terrein bewegen zo als de verkoop van microscopen voor natuurstudie, de verkoop van boeken over fotografie en natuurgidsen... dat stemt tot een vertrouwen dat niet opgaat voor de stenen-therapie. Homme averti...

ONDERZOEK NAAR METHODE-MOERMAN BEGINT

Het is dan eindelijk zover: in april begint een onderzoek naar de waarde van de methode-Moerman voor het genezingsproces van kanker. Men rekent er op dat dit onderzoek vier jaar in beslag zal nemen. De kosten zullen anderhalf miljoen gulden bedragen, waarvan 1.2 miljoen wordt gefourneerd door het Koningin Wilhelminafonds; de rest is voor rekening van het ministerie van WVC.

Het verbaast ons dat als coördinator van het

onderzoek is aangewezen dr. C.W. Aakster, de medische socioloog die enige maanden geleden van zich deed spreken door een rapport voor Biohorma over het gebruik van alternatieve medicijnen en toen voor de dag kwam met nogal fantastische berekeningen wat het Nederland wel in uitgaven voor de gezondheidszorg zou schelen wanneer men maar gebruik maakt van kruiden en homeopathische geneesmiddelen.

Overigens zal Aakster begeleid worden door een door staatssecretaris Van der Reijden (volksgezondheid) ingestelde commissie onder voorzitterschap van prof. dr. R.A. de Melker van de Rijksuniversiteit te Utrecht. Prof. De Melker krijgt het druk: hij is ook de adviseur geworden van de Purmerendse huisarts J.M. Hollanders, die de hoofdredactie voert van *The Practitioner*, het Engelse medische vakblad dat nu in een Nederlandse uitgave verschijnt.

Bij het onderzoek zullen 120 patiënten worden betrokken waarvan de helft nog niet eerder is behandeld — zulks op eigen verzoek. Het is mogelijk dat deze patiënten al een chirurgische ingreep hebben ondergaan. Die 60 patiënten volgen het Moerman-dieet en worden behandeld door artsen die deze methode toepassen. Het juiste getal van deze artsen die aan het onderzoek zullen medewerken staat nog niet vast — het kunnen er acht worden maar het kan ook wel zijn dat het er niet meer zullen zijn dan vijf.

Beide “partijen”, als we dat zo mogen noemen, zullen de patiënten onderzoeken, dat wil zeggen Moermanartsen (telkens twee) en gewone kanker-specialisten. Dat zal geschieden in verschillende plaatsen van het land al is er een coördinator ondergebracht bij het Integraal kankercentrum Midden-Nederland te Utrecht. Dit centrum regelt ook de financiële zaken van het onderzoek.

Van beide groepen patiënten zal de gezondheids-toestand, het welbevinden worden onderzocht en mede zal de grootte van het gezwel worden gemeten. De controle-groep van 60 patiënten wordt geheel behandeld volgens de reguliere methoden voor de behandeling van kankergezwellen. Wat de andere groep betreft. — deze patiënten volgen vrijwillig het Moerman-dieet. Ook bij het onderzoek staat de vrijwilligheid voorop.

Het is thans ongeveer een kwart eeuw geleden dat de commissie-Delprath de staf brak over de methode-Moerman ter genezing van kanker. In die kwarteeuw heeft noch Moerman, hebben noch de artsen die zijn methode volgen, een wetenschappelijk verantwoord bewijs kunnen leveren dat kanker door het volgen van de door Moerman ontwikkelde methode kan worden genezen. Dat het Koningin Wilhelminafonds thans 1.2 miljoen gulden schenkt voor dit nieuwe onderzoek is onzes inziens niets anders dan een offer op het altaar van de politiek. En wat ons verontrust: de groep van zestig patiënten die vrijwillig het Moerman-dieet volgt zal zich toch desgewenst wel kunnen onderwerpen aan de reguliere methoden?

KIJK UIT MET KRUIDEN!

Kruiden en dan denken we aan geneeskruiden zijn vrij in de handel, men kan ze krijgen bij de kruidenhandel, bij reformzaken maar ook supermarkten hebben tegenwoordig al een hoekje met kruiden, nog afgezien van de drogisten. De verkoop moet aanzienlijk zijn, De kruiden zijn lang niet allemaal meer in de vorm van het afgewogen onsje camille in het bruine puntzakje. Integendeel — het zit vaak in doosjes en heel vaak heeft het zijn plantaardige gedaante al verlaten om ondergebracht te worden in capsules of flesjes, pillen van allerlei vorm en gedaante.

Soms past de importeur wel eens een correctie toe, zoals ons werd getoond op een doosje met Pompoencapsules van een Duits bedrijf, Fink in Herrenberg in Württemberg. De Duitse tekst op het omhullende doosjes toont een paar zwarte strepen: daar zijn woorden "verduisterd" die er toe zouden kunnen leiden dat de Kurbiskern Kapseln worden aangezien voor ... geneesmiddelen. En in dat geval moeten de capsules worden aangemeld voor de geneesmiddelenregistratie. Om dat te voorkomen was van het woord Kräftigungsmittel Kräftigung geschrapt. Er was voorzichtigheidshalve ook nog een half zinnetje onleesbaar gemaakt maar dat konden we niet achterhalen. Ook het Nederlandse etiketje van Pompoencapsules, plantaardig middel enz. verborg een wat minder neutrale aanduiding "Kurkapseln zur Funktionskräftigung... etc.

Een ratjetoe van kruiden.

De Consumentenbond heeft er terecht op gewezen dat de kruidenleveranciers het niet nodig vinden de hoognodige informatie over hun produkten te geven. Vele mengsels bevatten een ratjetoe van kruiden met alle kans op bijwerkingen en verontreinigingen.

Bij kruidenmiddelen wordt vaak wel verteld waarvoor ze worden gebruikt maar men leest niets over eventuele onaangename, ja gevaarlijke gevolgen. Apotheker drs. J.P. de Man, adviseur van de Vereniging van Nederlandse Ziekenfondsen verklaarde de middelen wel af te leveren maar in principe alleen op doktersvoorschrift. Hij wijst in het bijzonder op gebruik van laxeremiddelen. "De arts moet worden ingelicht wanneer iemand naast sterk werkende geneesmiddelen kruiden gebruikt. Je weet nooit wat voor invloed kruiden daarop kunnen hebben". Apotheker De Man is voorstander van invoering van een geneesmiddelenpaspoort waarop de apotheker kan zien welke medicijnen iemand op voorschrift van de dokter gebruik.

Waarschuwing in "Welzijn"

Onder de titel Kijk uit met kruiden viel deze waarschuwing te lezen in het blad Welzijn, dat de Nederlandse Vereniging van Ziekenfondsen in een zeer grote oplage landelijk laat verspreiden. In het

artikel werd ook drs. R.A. Drost, hoofd van de afdeling registratie van geneesmiddelen bij het ministerie van WVC geciteerd. Hij vertelde dat er wordt gewerkt aan een stuk dat duidelijkheid moet verschaffen over wat nu wel en wat nu niet een geneesmiddel is. Dat kan binnen enkele maanden klaar zijn. Dan zullen we dus weten of we kamille als een geneesmiddel moeten beschouwen of niet, welke status vlierbloesem heeft en dat bieslook tot de keukenkruiden moet worden gerekend. Is dat stuk waarover drs. Drost spreekt eenmaal gereed dan kan er geregistreerd worden. En als het eenmaal zover is — mogen we dan duidelijke, evenwichtige en objectieve bijsluiters verwachten?

HET FALEND OOG VAN DE HELDERZIENDEN

Tijdens de ontvoering van de onroerend-goedmiljonair M. Caransa heeft een helderziende nogal wat publiciteit naar zich toe weten te trekken door te "zien" waarheen de ongelukkige miljonair was gebracht door zijn, tot op de dag van heden niet opgespoorde, ontvoerders. Zoveel weet men nu wel van deze zaak dat Caransa een heel andere kant uit is gebracht en op een heel andere plaats verborgen heeft gezeten.

Aan de paragnost Gerard Croiset is indertijd naar aanleiding van de raadselachtige verdwijning van een vrouw om raad gevraagd. Hij voorspelde dat de vrouw na een week weer op de stoep zou staan met een bosje bloemen. Dat is niet gebeurd, de vrouw bleef weg en onlangs zou naar aanleiding van een televisie-uitzending "Opsporing verzocht", zijn gebleken dat stoffelijke resten van het slachtoffer vermoedelijk in België zijn aangetroffen. Veel eerder echter hadden familieleden al bij Croiset aan de bel getrokken. Deze moest zijn falen toegeven. "Ik ben ook maar een mens", had hij geantwoord.

Ook bij de jongste ontvoeringszaak zijn weer veel helderzienden in actie gekomen. De politie had er echter niets aan. Thans heeft, volgens de Volkskrant, het Parapsychologisch Instituut van de Rijksuniversiteit te Utrecht van de hoofdstedelijke politie toestemming gekregen om een aantal tips in de zaak van Heineken en Doderer nader te bestuderen. Het betreft hier bijna honderd "aanwijzingen" van mensen die zichzelf als helderzienden presenteerden. Het is de bedoeling dat het materiaal na bestudering wordt belicht in een wetenschappelijk artikel in het Tijdschrift voor de Parapsychologie. Het was voor de eerste keer dat de Amsterdamse politie gegevens aan een instituut als het onderhavige ter beschikking stelde.

Knipsels, vouwbladen?

De redactie van ons Actieblad tegen de Kwakzalverij houdt er zich voor aanbevolen

DE MAN BAADT ZIJN EDELE ORGANEN...

Menphor moet, mogen we de prijscourant van Aryana in de Amsterdamse Moreelsestraat geloven, een huismiddeltje zijn. Het is goed voor de massage van eigen of andermans zenuwen. We zien dat in de huiselijke kring al voor ons: de massage van de zenuwen.

Maar er valt met Menphor nog meer te beleven. "De man baadt zijn edele organen in een kommetje water, waarin een paar druppels menphor. Duur: enige minuten". Wat er dan verder gebeurt — daarover laat het prijscourantje ons in het ongewisse want we lezen alleen: Zie verder de Gezondheidsgids en die hebben we niet bij de hand. Wat we wel weten is dat Menphor vrij prijzig is. Een piepklein flesje van 30 milliliter kost al zestien gulden.

Er zijn nog meer wonderbaarlijke huismiddeltjes zoals Dentisto. Met een druppel op de vinger het tandvlees in de richting van de tanden masseren drukt men vuil en bacteriën er uit. Dan verdwijnt de kiespijn en waggelende tanden komen weer stevig in de tandkas te zitten. De volgende keer dat we naar de tandarts gaan zullen we om zo'n massage met Dentisto vragen... er kan ons dan heel wat kunstwerk bespaard blijven.

Handelsdepartement van Mazdaznan

Voor brandwonden of andere huidverwondingen biedt Aryana de Mazdaznan plantenessence aan. Ook afdoende bij schaafwonden, jeuk of uitslag. Men ziet het: behalve de tandarts wordt ook het werkterrein van de dermatoloog aanmerkelijk vereenvoudigd dankzij de huismiddeltjes die Aryana uit de Amsterdamse Moreelsestraat in de Concertgebouwuurt in de handel brengt. Maar Aryana is dan ook het handelsdepartement van de Mazdaznanbeweging Nederland.

Hoe zat dat ook weer met de Mazdaznanbeweging? Dat is een soort heilsleer — het zal niemand verbazen dat ze, evenals zoveel wonderlijke sekten, ontstaan is in die volkerensmeltkroes die de Verenigde Staten vormen. De geëmigreerde Pool Otto Hanisch is in 1901 met zijn Madaznanleer begonnen. Hij noemde zich Otoman Zar — Adoesjt Hanish maar heette eigenlijk Otto Hanisch. (1844-1932) Hanisch ging terug op de leer van Zoroaster waarvan hij zich als de 20ste eeuwse profeet beschouwde. Reïncarnatie, zelfkennis en zelfbeheersing staan, volgens Hanisch' heilsleer de mens ter beschikking om tot verlossing te komen. Dat overigens bij die geestelijke oefeningen de man zijn edele orgaan zou moeten baden in een kommetje water met Menphor verbaast ons wel enigszins maar we zullen het moeten accepteren evenals het vastzetten van waggelende tanden door het masseren met Dentisto. Want, zo verzekert ons Aryana, het handelshuis van de Mazdananbeweging, deze produkten worden alle op voorschrift van "Dr. med. O.Z. Hanish door Aryana" onder leiding van

"Mr. G. Sypkens, M.D, Sc. D." uitgezocht en samengesteld.

Het schoonhouden van de darm

Van de andere aanbiedingen mogen nog de Aryana - kerrie worden genoemd en de Korea ginseng. Wat de ginseng betreft, die geeft "kracht in de rug, helpt bij sex-zwakte, geeft moet (sic!) in het leven. Veel waarde hecht men bij Mazdaznan ook aan het "schoonhouden van de darm". Daarvoor kan men zeepillen krijgen, 21 dagen elke dag een zeepil en een glas warm water na. Dat wast de darm schoon als een wasmachine. Een uur na elke pil enige draden agar-agar kauwen om de door de zeepil weggenomen darmflora te herstellen. Tot slot citeert de prijscourant van Aryana de grote Boerhaave: Houd het hoofd koel, de voeten warm en schoon de darm. Daarvoor brengt men behalve de zeepillen ook nog een z.g. darmtoestel in de handel. Daar zet men zonder blikken of blozen bij: "Verreweg de meeste zieken genezen al door de reiniging met een darmbad en dan is er geen behandeling meer nodig". En ge geleuft dat?

De Mazdaznan beweging heeft ook een boek uitgegeven "oefeningen voor endocriene klieren". Wat er aan geoefend moet worden is ons niet recht duidelijk, maar er komen ook oren- en ogenoefeningen aan te pas en daar heeft men een geschikt mentholzalfje voor. Twintig gram voor vier gulden: hypophyse en bijnier zullen er van smullen.

HOMEOPATHIE KREEG HET VOLLE POND

Daar hebben we toch wel even van opgekeken. Het Vrije Volk, dat in Rotterdam verschijnt, geeft tegenwoordig een weekeditie uit met een landelijke verspreiding. Daarin komt ook een medische rubriek voor, getiteld "Ja, dokter, Nee, dokter". Leo Huijsen schrijft deze rubriek. Wij herinneren ons nog de dagen dat dokter Heijermans een voortreffelijke, openhartige medische rubriek in Het Vrije Volk voerde en dat Gerda Brautigam, het latere lid van de Tweede Kamer in reportages allerlei wondere vormen van kwakzalverij geselde als je reinste bedriegerij. En nu? Leo Huijser heeft in twee artikelen de lof van de homeopathische reisapotheek VSM bezongen. In alfabetische volgorde werd een aantal niet-ernstige kwalen en ziekten genoemd (anaalscheurtje, afslanken, bloedneus, borstontsteking, griep, haaruitval, bijholte-ontsteking, nerveuze dikke darm ..) met de erbij behorende homeopathische geneesmiddelen.

En geen enkel woord om er de lezer aan te herinneren, dat het gebruik van deze homeopathische middelen nog altijd een zeer omstreden zaak is. We zijn teleurgesteld, Leo.

(Er stond een aardige "drukfout" boven het eerste artikel: namelijk inplaats van homeopatische zelfmedicatie las men "zelfmeditatie")

4000 CHELATIE-PATIËNTEN

Er is zelfs al een patiëntenvereniging van personen die een behandeling met chelatie-infuzen ondergaat of heeft ondergaan. En die vereniging heeft al een directeur ook, H.L. van Woensel, die in die kwaliteit een ingezonden brief in De Telegraaf publiceerde waarin hij zich keert tegen het rapport van de gezondheidsraad. "Het aantal patiënten dat sterk verbetert door de chelatietherapie is te groot om dit nog af te doen met de opmerking "anecdotische bewijsvoering", aldus Van Woensel. Hij pleit voor een onderzoek onder de 4000 patiënten die inmiddels in Nederland zijn behandeld.

In de Verenigde Staten zijn met deze therapie, mogen we de heer Van Woensel geloven, al 400.000 patiënten behandeld. De 4000 Nederlandse patiënten zijn alleen al goed voor een omzet van acht miljoen gulden bij de verschillende klinieken, wanneer men aanneemt dat een behandeling 2000 gulden vergt, de normale prijs. Over de kosten rept Van Woensel echter niet.

De hoop van staatssecretaris Van der Reijden dat de circa tien chelatie-klinieken in den lande vrijwillig de poorten zullen sluiten na de ernstige waarschuwing van de hoofdinspectie is op het ogenblik dat ons Actieblad ter perse gaat nog allerminst verwezenlijkt. Het ziet er naar uit dat de klinieken coûte que coûte het op dwang zullen laten aankomen.

ELEKTRONICA-MILJONAIR STICHTTE CHELATIE-KLINIEK

Telegraaflezers, en dat zijn er nogal wat, weten het nu: de man van "Van Pool tot Pool" (winkels volgestouwd met elektronische koopwaar) is een geharnast voortstander van de chelatie-therapie. André Pool is de naam en hij is de oprichter van een chelatieklinik, Chelation International, gevestigd in de Parnassustoren in Amsterdam-Zuid (adres Locatellikade bij de Parnassusweg) De klinik wordt geleid door de arts Ruud Dorland en twee assistenten en er zijn, aldus verslaggever John Wessel van De Telegraaf, al zo'n 500 patiënten behandeld.

Van die patiënten is 60 tot 70 pct, "behoorlijk opgeknapt", vertelde Pool, die in Monaco woont maar inmiddels wel heeft kennis genomen van het vernietigende rapport van de Gezondheidsraad aan staatssecretaris Van der Reijden van volksgezondheid Pool is tot de stichting van de klinik waarin hij voor half miljoen investeerde gekomen nadat zijn vader baat zou hebben gevonden bij de chelatietherapie. Zelf is hij zo heilig overtuigd van de therapie, dat hij al preventief infuzen krijgt met de chelerende stof TAED. Hij is zelf van plan dit de rest van zijn leven te blijven doen. Steeds maar preventief "cheleren"!

De elektronica-miljonair erkent overigens wel dat er grote risico's ontstaan bij het geven van de infuzen

met TAED zonder de nodige intensieve bewaking. Hij wil dan ook een vereniging van artsen, die de geneeswijze verantwoord toepassen. Het rapport dat staatssecretaris Van der Reijden ontving had niet alleen de behandeling zinloos geoordeeld, maar ook gewezen op de niet geringe risico's voor de patiënten.

CHELEREN TEGEN DE "TENNISARM"

De chelatie-therapie is volgens de voorstanders van deze, zeer omstreden geneeswijze, ook "goed" voor de behandeling van een "tennisarm". In De Volkskrant citeerde Gerbrand Feenstra een het vorig jaar verschenen boek van dr. J.G. Defares, de leider van de prof. dr. J.G. Defareskliniek voor biologische geneeskunde in Amstelveen. Defares is een van de voorstanders van de chelatie-therapie waarbij lijders aan aderverkalking herhaaldelijk een infuus krijgen van natriumedetaat (bekend als het onthardingsmiddel TAED) Dit middel zou het calcium van de wanden van de bloedvaten oplossen.

Eind december heeft een commissie uit de Gezondheidsraad de chelatietherapie afgewezen. De voorzitter van deze commissie, prof. dr. W. Erkelens zei hierover: "Tot op zekere hoogte spelen ze — namelijk de voorstanders van de chelatietherapie — leentje-buur bij de reguliere wetenschap. Maar op een gegeven ogenblik wordt er een knopje omgedraaid en gaat men kletsboek verkopen".

Volgens de tegenwoordige stand van de wetenschap treden neerslagen van calcium eerst in een vrij laat stadium van de vorming van atherosclerotische plaques aan de aderswanden op. Het is, wederom volgens de hedendaagse stand van de wetenschap evenzeer onwaarschijnlijk dat verwijdering van het calcium leidt tot het verdwijnen van de hele plaque.

Uit publicaties is inmiddels wel bekend dat de voorstanders van de therapie blijven zweren bij de behandelingsmethode. Volgens dr. Defares heeft de behandeling een sterk verjongende werking op de huid. Dezelfde voorstander noemt als toepassingen van de chelatietherapie nog op: het bestrijden van seniliteit en dementie in zoverre deze wordt veroorzaakt door aderverkalking in de hersenbloedvaten en door verhoogde concentraties van aluminium in de hersencellen, het behandelen van reuma, hoge bloeddruk, stoornissen in diverse hormoonklieren, longemfyseem en, zoals al vermeld, de "tennisarm".

Gerbrand Feenstra vraagt, in het artikel in De Volkskrant, of het tegengaan van de veroudering, toegeschreven aan de chelatie-therapie, niet eerder moet worden toegeschreven aan het soms in combinatie met het chelerende natrium-edetaat toegevoegde Gerovital. Die vraag onttrekt zich aan een wetenschappelijke beoordeling, vindt hij.

Ad memorandum — Gerovital is een preparaat van de Roemeense hoogleraar Anna Aslan, die thans 86 is. De eigenlijke z.g. Aslan-therapie wordt alleen in Roemeense klinieken toegepast. Een beperkt aantal

Nederlanders reist naar Roemenië voor een behandeling volgens haar methode. Het Roemeense verkeersbureau te Amsterdam stimuleert dit "gezondheids-toerisme".

HET VATICAN TREKT GEEN HOROSCOPEN

Het dagblad van het Vaticaan, de Osservatore Romano, wordt niet opgevrolijkt met horoscopen nu niet en in de toekomst niet. Dat kan men tenminste afleiden uit een artikel in dat blad, geschreven door een Franciscaner theoloog, Gino Concetti. Die vond de groei van het aantal horoscopen evenredig aan de achteruitgang van echt religieus gevoel, dat ook in de r.k. kerk wordt ervaren.

Horoscopen, aldus Concetti, kunnen het katholieke geloof bezoedelen. Ze brengen sommige gelovigen op een dwaalspoor. De invloed van de sterren is nooit zo sterk, dat zij invloed kunnen uitoefenen op de vrije wil van de mens. Mensen die onder eenzelfde gesternte zijn geboren hebben uiteenlopende karaktertrekken en leiden uiteenlopende levens, merkt Concetti heel nuchter op. Voor hem dus niet het: "Jij bent een echte kreeft" of "een typische boogschutter". We behoeven niet de Osservatore Romano te lezen om tot dezelfde gevolgtrekkingen te komen — al bieden de horoscopen in de kranten voor menigeen de broodnodige gespreksstof, wanneer het praten over het weer al te vervelend wordt.

BRIGIT, DE VROUWELIJKE GOEROE VAN SCHAGEN

In Schagen woont een zekere Brigit Derks die haar diensten aanbiedt als kruidkundige. En wel in het bijzonder om vrouwen te helpen die graag een kind willen hebben. Een oud probleem waarmee Van Swieten, de Nederlandse hofarts van keizerin Maria Theresia al mee werd geconfronteerd. In dat geval was de oplossing nogal eenvoudig en het advies had succes. Dat mag men wel zeggen: de keizerin werd moeder van dertien kinderen.

Brigit Derks heeft 63 vrouwen een kruidenkuur voorgeschreven en daarvan waren er toen het verhaal in de Schager Courant kwam al 32 van zwanger. Zij schrijft daartoe pulsatilla voor, dat in de homeopathie veelvuldig in zeer sterke verdunningen wordt gebruikt. Het zou het lichaam aanzetten tot verhoogde hormoonproductie. De medische wetenschap hecht geen geloof aan de werking van pulsatilla: de gynaecoloog zal het niet voorschrijven.

Gerard Smit weet in de Schager Courant te vermelden dat Brigit niet naar buiten wil treden als "de goeroe van Schagen". Wel staat er achter haar naam

in het telefoonboek "handelsonderneming". Maar: ze verkoopt geen kruiden, ze wil alleen maar advies geven. "In één van mijn vroegere levens ben ik schatrijk geworden als kwakzalver met wonderwater. Mogelijk dat ik daarom nu geen geld wil verdienen met mijn kennis".

Pulsatilla is de botanische naam voor het wilde-manskruid, een giftig kruid met samengestelde bladeren en paarse bloemen — een familielid van de anemoon (ranonkelachtigen) In ons land is dit kruid zeldzaam al wordt pulsatilla ook als sierkruid gekweekt.

DE GROETEN UIT LELYSTAD

Het nieuwe land blaakt van de initiatieven. Dat blijkt wel uit het bericht uit Lelystad: de alternatieve genezers ter plaats hebben hun activiteiten op een rijtje gezet en dat bijeengegaard in een schriftuur met de onvermijdelijke naam "Natuurlijk gezond in Lelystad". Elf alternatieve genezers zetten er hun "specialismen" in uiteen. Het boekje is gratis te krijgen in de gezondheidscentra van Lelystad en in een natuurvoedingswinkel. Wat die gezondheidscentra betreft — Lelystad telt er zeven: wat geneeskundige voorzieningen betreft is Lelystad goed georganiseerd.

De alternatieven hebben daar ook wel oog op. Een alternatief gezondheidscentrum — dat zou een kolfje naar hun hand zijn. Maar voor het zover is zal er nog het nodige water door de Houtribsluizen stromen. Het gemeenschappelijk boekje is echter alvast een begin voor de alternatieve opmars naar een eigen centrum. Uit het boekje kunnen de bewoners van Lelystad leren wat de alternatieven zo al te bieden hebben aan natuurgeneeswijzen, genezingsmassages, levenswerkstrategie, neuraaltherapie, iriscopie, akupressuur, reflexzonetherapie, polariteitsmassage, zwangerschapsyoga, natuurvoeding, medische astrologie (ja, ook dat!), manuele therapie...

De magnetiseur van Lelystad deed niet mee, zodat het dozijn alternatieven net niet vol kwam in het boekje.

TOERISME

Het toerisme wordt niet alleen door kuuroorden gestimuleerd, zeker in Duitsland, maar ook door diëten ter vermagering. Zo biedt een hotel in de buurt van Sonthofen in het zuidelijkste deel van de Duitse Bondsrepubliek een veertiendaagse kuur aan met het z.g. Mohebbi-dieet (gewichtvermindering wordt gegerandeerd!) dat leidt tot een "gründliche Entschlackung des Körpers". Er zullen wel geen slakken in het Mohebbi-menu voorkomen.

EEN LADINKJE SUPRAMENTALE ENERGIE: 80 GULDEN!

Een bepaald niet onvermakelijk verhaal over een verkoper van "supramentale energie", waarmee men edelstenen kan "opladen" troffen wij aan in het Journaal van de waarnemer van "Stan Huygens" in De Telegraaf. De stichting Sommoswereld gevestigd in het Brabantse dorp Bosschenhoofd heeft er een circulaire over de wereld in gestuurd.

Het is niet mis, die supramentale energie. "Zij is miljarden malen sterker dan alle atoombommen bij elkaar. Zij kan oneindig veel meer dan alle wetenschappers, technici en dokters bij elkaar... Supramentale energie kan daarom alles". In elke edelsteen zit die supramentale energie, maar ilacie, ze zit daarin verborgen, opgesloten, zodat die arme, toberige mensheid er helemaal niets aan heeft.

Gelukkig hebben ze daar in Bosschenhoofd er iets op gevonden. Namelijk de supramentale kracht in het Heelal, die als enige die energie vrij kan maken. "Wanneer men deze kracht vraagt om de steen op te laden dan kan Zij (ja, Zij met hoofdletter, ze weten het goed daar in Bosschenhoofd) dat doen als men er zelf ook iets voor over heeft".

De bekende aap uit de mouw

Daar komt een zeer aardse aap uit de mouw. "Als men er zelf ook iets voor over heeft..."

"Als trouw lid van de *Vereniging tegen de Kwakzalverij*", aldus de redacteur van De Telegraaf, "wist ik bij het lezen van die curs passage al dat in de volgende zin een zeer bekende aap uit de mouw zou kruipen. En inderdaad: "Supramentale Kracht in het Heelal vraagt daarom een minimale bijdrage van Hfl. 80.— te schenken aan de Stichting Sommoswereld. Op het moment dat men de bijdrage stort is de steen opgeladen met Supramentale Energie voor een jaar. Na een jaar kan men de steen op dezelfde wijze weer opnieuw laten opladen".

Het abonnement biedt tal van voordelen. Wie zo'n opgeladen steen bij zich draagt krijgt een lichaam dat harmonisch radio-actief is. Dat lichaam is daardoor in staat om de "meest enge" ziekten te genezen. Er worden notabene ook nog een paar ziekten genoemd, zoals reuma en de in zulke geschriften onvermijdelijke kanker. De schrijver uit Bosschenhoofd maakt het nog bonter. Ook de radio-actieve straling van een atoombom wordt door de invloed van de supramentale energie "geneutraliseerd".

Het zal de lezer niet verbazen dat voorts nog nieuwe creativiteit en jeugdigheid in het vooruitzicht worden gesteld, alsmede bescherming tegen ongelukken. Angsten worden verdreven, een zonnige toekomst lacht de drager van de opgeladen steen tegemoet.

De heren kwamen niet aan de telefoon

Alvorens tachtig gulden te besteden aan het opladen

van het steentje in een hangertje dat bij de circulaire was gevoegd poogde de redacteur van De Telegraaf, van wie we hierboven het een en ander citeerden in Bosschenhoofd nadere inlichtingen in te winnen. Maar een poging om de heren G.E. Speksnijder en B.J.M. de Vos, de drijvende krachten achter de stichting Sommoswereld aan de telefoon te krijgen leden schipbreuk. Een secretaresse-achtige figuur weigerde vriendelijk maar beslist de redacteur door te verbinden. Vragen konden alleen schriftelijk worden gesteld.

De werking van de supramentale stenen is veelvoudig beproefd, zo heette het in de circulaire. "De toetsingen bevestigen bovenstaande uitspraken". Hoe zouden ze dat hebben gedaan met de atoombom? Want hoe durft men anders te schrijven — nog altijd in diezelfde brochure van de stichting Sommoswereld: "De mensen in de Benelux behoeven niet meer bang te zijn voor de atoombom of een atoomoorlog. De vredesbewegingen kunnen worden opgeheven".

ROZENKRANS ONDER HET KUSSEN TER GENEZING

Paranormale genezers en een bepaald soort psychotherapeuten zijn het doelwit van een inwoonster van Krommenie, die het alles heeft ervaren en zelfstandig een actie is begonnen tegen wat zij noemt het para(ab) normale. "Vanwege de verdiensten worden kwalen aangepraat", aldus de kop boven een artikel van Wim Kaag in de Alkmaarse Courant. Hij ging praten met Nel Eiselin die met haar psychosomatische klachten terecht kwam bij een genezeres in de Zaanstreek.

Deze paranormaal begaafde vrouwe zou volgens een artikel in een krant nogal wat succes hebben. Aanvankelijk leek het wat beter te gaan, maar de vrouw zei: het zou in het hoofd zitten. Foto's wezen later uit dat er geen sprake was van een "kwaal in het hoofd" en na gesprekken met andere patiënten kwam Nel tot de conclusie "dat de meeste patiënten een kwaal wordt aangepraat".

De genezeres begon ook over God te praten. Een merkwaardige God — als onze patiënte niet diens hulp inriep "zou het slecht met me aflopen". Begrijpelijkerwijs maakte Nel Eiseling zich nog maar zenuwachtiger, maar zij knapte af op het ogenblik dat er een meter lange rozenkrans bij haar werd thuisbezorgd. "Als ik die onder mijn kussen zou leggen zou het veel beter met me gaan".

Nel Eiselin vond dat maar hocus-pocus en bracht de rozenkrans onmiddellijk terug naar de genezeres. Zij heeft het voorwerp aan de deurknop gehangen want ze wilde bij de genezeres nooit meer een voet in huis zetten.

Maar ook bij particuliere psychotherapeutische instituten kwam Nel Eiselin terecht met haar problemen, gevolgen van een echtscheiding. Al weldra belandde ze bij de groepstherapie waar twaalf mensen met hun klachten en hun misère voor de dag kwamen. Dat waren geen opwekkende geluiden. Zelf hield zij

haar mond maar het slot van het liedje was dat ze met een barstende hoofdpijn beladen met de zorgen van elf anderen poogde in slaap te komen. "Levensgevaarlijk", vond ze het zoals door de psychotherapeutische hulpverleners in iemands psyche wordt gewroet. Ze meende meer baat te vinden bij een paar aardige woorden van een buurvrouw dan bij urenlange discussies met psychotherapeuten.

Ze heeft zich nog beklaagd bij de geneeskundig inspecteur voor de volksgezondheid, vertelde ze de journalist maar zonder succes...En zij stelde dé vraag waarop ook de commissie Muntendam geen antwoord kon geven: Wie maakt uit wie wèl en wie niet paranormaal begaafd is, wie wèl en wie niét erkend moet worden? Niemand kan dat ooit met zekerheid beweren, vindt zij, ook al staat zo'n genezer bij tien verenigingen ingeschreven. "Zo'n lidmaatschap biedt echt geen garantie op het beter maken van een patiënt", aldus een teleurgestelde Nel Eiselin. Toen ze klachten deponeerde bij een paar van deze organisaties gaven ze niet thuis. "Vakbroeders vallen elkaar heus niet af. Zeker als er veel geld valt te verdienen en met een minister die ze hun gang laat gaan".

GOLDBERGER CONTRA 'T POOTJE

Kettingen, armbanden — dat is oud nieuws, wanneer het er om gaat er een bijzondere betekenis voor de gezondheid aan toe te schrijven. In de vorige eeuw had men er ook al weet van, getuige een blaadje ons toegestuurd en afkomstig van een scheurkalender die met de titel "nostalgie voor langzitters" blijkbaar bestemd is om te worden opgehangen op de plaats waarheen ook de keizer zich te voet begeeft. Op elk blad zijn enige oude advertenties van nogal curieuze aard afgedrukt geplozen uit kranten uit de vorige eeuw. Overigens zonder vermelding van herkomst of datering. Zodat wij niet weten wanneer het geschrift verscheen getiteld: "huwelijkspligt (over de regtmatige en gepaste vervulling der Huwelijkspligt..) door eenen Pastoor. Prijs 60 cts". Maar er boven stond de advertentie die ons in het bijzonder kon aanspreken: niets nieuws onder de zon. Ziehier de inhoud:

Goldbergers Kettingen

genezen hoofdpijn, aangezigts, tand- en oorpijn, krampkolijk, maagkramp, borstkramp, kramp in de kuiten, hartkloppen, zenuwzwakte, beving, pijn in de lenden, stijfte in de leden, gewrichtspijn, pootje, handjicht, vliegende jicht, zwakte der oogen, hardhoorigheid en alle andere rheumatische en zenuwziekten.

Zij worden voor f 1.80 — 2.70 — 3.60 — 5.40 in het VERKOOPHUIS en de bekende Dépôts verkocht.

De spelling (Siegenbeek) toont aan dat we het te doen hebben met een advertentie vóór 1883 afgedrukt. De beweerde wonderwerking van de kettingen van Goldberger kon echter met hetzelfde gemak zijn opgesteld anno 1983. Is er in een eeuw tijds veel veranderd?

MAGNETISEUR RIJMT OP MALHEUR

Twintig jaar geleden schreef de journalist Martin van Amerongen, toen nog verbonden aan de destijds bestaande Friese editie van Het Vrije Volk een reportage over de wichelroedeloper-magnetiseur Jacob Postma uit Staveren, in de omgeving indertijd alom bekend als Jaap de Strieker. Een lezer zond ons een gedicht dat bij de reportage was afgedrukt en waarmee de veehouder G. Wielinga uit Koudum zijn dank betuigde voor de "magnetische genezing" van een van zijn runderen.

*Ondergetekende betuigt met blijde klank,
door dezen zijn hartelijken dank,
aan de heer J. Postma, de magnetiseur
voor genezing van een koe met een ernstig malheur.*

*Deze koe kon volgens de veearts nooit meer staan,
dus nog veel minder gaan,
naar zijn zeggen had hij het beest opgegeven
en was de koe ten dode opgeschreven.*

*Magnetiseur Postma behandelde dit beest;
hij spande zich in naar lichaam en geest.
Het resultaat is boven verwachting gegaan,
want na 36 uur ging de koe weer staan.*

*Hebt U kwalen? Ga naar Postma, de strijker,
en uw gezondheid wordt zeker weer rijker
Veel behoeft gij niet eens te betalen,
En toch helpt hij U af van vele kwalen.*

ZAK VOL KERSEPITTEN

Het is geen vervroegde aprilgrap maar bij drogisten en reformzaken kan men een "kersenpitzak" kopen. Pitten van steenvruchten zijn in staat om heel wat warmte vast te houden en eenmaal verwarmd kan men de zak, zo wordt ons verzekerd, gebruiken in de plaats van een warmwaterzak voor het verwarmen van lichaamsdelen. Zo wordt de bloedsomloop gestimuleerd. Ook als koudezak wordt de kersenpitzak aanbevolen: men zal de zak dan wel in het vriesvak van de koelkast moeten leggen om het vereiste effect te krijgen. Voorts wordt al lichaamsmassage met de kersenpitzak aanbevolen.

— Nog een stelling, de laatste uit het proefschrift van J.P. Neijt "Combination chemotherapy in the treatment of advanced ovarian carcinoma" (Utrecht, 6 september 1983): Indien algemeen bekend wordt dat olifanten zelden of nooit aan kanker overlijden, ondanks hun hoge leeftijd, dan is de kans groot dat het in Nederland gangbare wonderdieet tegen kanker ingrijpend zal veranderen.